

1821

1. Beh. af Lovf. om Lehn's, Stamhuses, osv. Overg. til fri Eiendom, m. m.

1822

ledes at han selv ingenstomhelst Gene har deraf, idet han jo beholder det Gode, saalænge han lever; naar han dør, deles det mellem hans Børn, og de øvrige Familienmedlemmer, der saalænge have siddet hen i trykkelige Omstændigheder og Ingenting have havt at leve af, men trøstet sig med Udsigten til, at Familien skulde arve, faae Ingenting. Det er aabenbart aldeles uretfærdigt. Jeg kan selvsjælgelig ikke gaa med til disse Bestemmelser; men jeg lægger ikke saa megen Vægt paa dem, thi jeg tror ikke, at de have nogenstomhelst Udsigt til at gaa igjennem. Derimod er der Bestemmelser i Lovforslaget, som jeg finder meget hensigtsmæssige, navnlig den sidste Bestemmelse om Testationsretten; den gaar jo i Retning af at holde Eiendommene ved Familierne. Jeg tror ikke, at det vilde være nogen tilfærdelig Hjælp for Selveierbønderne, om de blot fik samme Testationsret, som der nu tilkommer Sædegaardseierne. Jeg tror, at for saa smaa Eiendomme maa der paa dette Omraade stor Frihed til, hvis det skal have nogen Betydning, og jeg ser heller ikke, hvorfor man ikke skal gjøre lige Skiel for Alle. Samtidig dermed maatte der naturligvis tages Bestemmelser, der kunde hindre, at disse smaa Eiendomme bleve lagte sammen, og den frie Testationsret maatte jo begrænses i Overensstemmelse dermed. Endelig er der et Punkt, som jeg gjerne ønskede at omtale, nemlig et Punkt, som blev fremdraget af det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther). Jeg kan ikke se Andet, end at Tanken er overordentlig klar og rigtig og har sin store Betydning, baade for dette Lovforslag, som sikkerlig, det er min fulde Overbevisning, aldrig bliver Lov, saalænge der er Fæstegods ved Fideikommissarierne, og for Løsningen af Fæstespørgsmaalet. Der er ikke Noget, der i saa høj Grad hindrer Selveiendoms Indførelse som netop det, at Fideikommissbesidderne ere nødte til, naar de sælge Bøndergodset, at omsætte denne Del af Formuen i en Form, der er den allerubehageligste og allermindst fordelagtige; det, at enhver Fideikommissbesidder, der sælger Bøndergodset, hinder sig saaledes, at han nødvendigvis maa blive Kapitalist, og det under saa ufordelagtige Betingelser som ingen Anden idet han nemlig faar en bunden Kapital og kommer til at staa paa samme Standpunkt som en Umyndig, afstrækker Mange fra at sælge. Jeg tror derfor, at naar en saadan Frihed som den, det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds omtalte, blev tilstaaet, vilde det fremme Selveiendoms Indførelse ganske overordentlig. Jeg tror, at det med Sikkerhed

kan forudsiges, at i saa Tilfælde vilde de fleste Fideikommissbesiddere benytte Leiligheden til saa hurtig som muligt at blive af med Bøndergodset. Den høitærede Justitsminister bemærkede, at der i saa Henseende ikke behøvedes nogen Lov; men naar den høitærede Minister tilføiede, at man ved Bevillingens Meddelelse i denne Henseende gif meget vidt, maa jeg i det Mindste være noget i Tvivl om, at man gaar vidt nok; thi den store Sindsbetonning begrænses, som den høitærede Minister bemærkede, af Hensynet til Familiens Ret, og dette Hensyn til Familien medfører dog vistnok i Almindelighed, at man ikke giver nogen Fideikommissbesidder Lov til at sætte Fideikommisskapitalen i en Eiendom udover dens halve Værdi (Justitsministeren: Jo!). Ja, jeg veed det ikke, men naar den høitærede Minister siger Jo, saa er det naturligvis saaledes. Det forekommer mig imidlertid, at der ikke er den mindste Grund til at være betænkelig ved at give enhver Fideikommissbesidder Lov til at sætte Fideikommisskapitalen i Eiendomme indtil deres fulde Værdi, naar han selv besidder dem. Besidder han ikke selv den vedkommende Eiendom, er det en anden Sag, men besidder han den selv, kan jeg ikke se, at Familien bliver brøstholden, naar han faaer Lov til at anbringe Fideikommisskapitalen i Eiendommen indtil dens fulde Værdi. Det følger naturligvis af sig selv, at naar han sælger Eiendommen, maa han være pligtig til at fordrø en vis Kvotadel af Kapitalen udbetalt for at anbringe den mod anden Sikkerhed; men saalænge han selv besidder Eiendommen, er der ikke den mindste Fare ved at lade Fideikommisskapitalen blive staaende i Eiendommen til dens fulde Værdi, navnlig naar Væriserne blive ved at stige, som de gjøre, og der er jo ingen Grund til at vente, at det vil blive anderledes. Noget Risiko vil der jo vistnok altid være; men vil man stille sig paa Familiens Standpunkt, tror jeg rigtignok, at Risikoen for at tabe noget af Kapitalen er fuldbommen forsvindende overfor Vissheden om det Tab, der paa Grund af Kængens stadige Dalen i Værdi vil beredes enhver Familie, der besidder Fideikommisskapitaler. Mig skulde det meget glæde, om den Retning, som det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds antydede, maatte blive fulgt. Navnlige skal jeg herved bemærke, at jeg er fuldstændig enig med det ærede Medlem i, at der maatte træffes Bestemmelser for at hindre Sammenløb af smaa Eiendomme. Dersom det, som det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Frederiksen) mente, skulde føre til Sammenlægning af Bønder-